

19.51x27.53	1	8	עמוד	מצב הרוח	23/04/2021	77025097-7
בנימין זאב הרצל - בהקשר לציונות - 80790						

פולישוק

מנחם רהט

גאולה שלישית אין לה הפסק

לכבוד החלטת הכנסת להכריז על י' באייר יום הרצל, ראוי להתבונן בדמיון המפתיע בין תולדות חייהם של שליח הגאולה הראשונה ושליח הגאולה האחרונה

לשיחרור עמם. שניהם הבחינו באור שבקצה המנהרה, בשעה שהעם היה עדיין שקוע במ"ט שערי טומאה. משה הבטיח "אַרְצָךְ טוֹבָה אֶרֶץ נְחֻלִי מִיַּם עֵינַת וְתַהֲמַת יִצְאִים בְּבִקְעָה וּבְהָר", ואילו הרצל הבהיר ש"הציונות היא שיבה אל היהדות עוד לפני השיבה אל ארץ היהודים", וש"אין אומתנו אומה אלא באמונתה".

6 < שניהם נטלו על עצמם משימה בלתי אנושית, והיו נכונים לשלם עליה מחיר אישי כבד. משה לא היסס להציע לבורא עולם מצב של "מַחְנֵי נָא מִסְפָּרָךְ אֲשֶׁר כָּתַבְתָּ" ואף הקריב את משפחתו לצורך עבודת ההנהגה, עד שאחותו נזפה בו על כך. גם הרצל הזניח משפחתו ואיבד רכושו בפעילותו הבלתי נלאית לטובת רעיון ההצלה הציוני. "נתתי את דם לבי למען עמי", אמר בשוכבו על ערש דווי.

ושניהם, למרבה הצער, לא זכו לראות בהגשמת חזונם במלואו. משה ראה את הארץ רק מרחוק, מפסיגת הר נבו. הרצל רק יכול היה לפנטז על מדינה יהודית שתתקיים לקום, ולהיות מעצמה אזוירית וכוח עולמי. היעד הסופי הושג, אך לא בימי חייהם. ועוד: שניהם לא זכו לבנים ממשיכים. דור ההמשך לא בא מקרב יוצאי חלציהם. המשימה הכבירה עברה למי שבחיייהם שימשו להם נושאי כלים. איזה דימיון מדהים!

7 < שני האישים הללו מילאו שליחותם נאמנה, עד כלות. תרומתו של משה לגאולת מצרים ידוע, אך נראה שלפחות מבחינה אחת, גדולה היתה השליחות האחרונה מן הראשונה: הראשונה יצאה לדרך אחרי 210 שנות שיעבוד 'בלבד', והאחרונה אחר אלפיים. הראשונה מארץ אחת בלבד, והאחרונה משבע ועשרים ומאה מדינה. הראשונה דרשה רק את הכנעת לב האבן של שליט אחד, פרעה, והאחרונה דרשה פריצת מסילות ללבם של מלכים ורוזנים, שרים ושועים, כמעט על פני כל הגלובוס.

כמאמרם ז"ל לגבי גאולה אחרונה, על הפסוק "וְהַשְׁלֵשִׁית יִתָּר פָּה" (זכריה י"ג) - "שאינ מתיישבין בארצם אלא בגאולה שלישית... שאין לה הפסק" (תנחומא שופטים ט', ילקו"ש זכריה רמז תקפ"א). אשירנו שזכינו.

בנימין זאב הרצל

פרעה, ושם בוודאי לא אכל מהכשרי הבד"ץ; ובמקום לשבת ככוילל הנכון, הלך לרעות את צאן יתרו במדבריות מדיין. ענייני הכבשי דרחמנא! מעולם לא הסתדרו להם.

4 < אבל נפלאות דרכי הבורא. משה אמנם היה אחד ויחיד, ורק עליו מעיד בורא עולם: "פָּה אֶל פֶּה אֲדַבֵּר בּוֹ וּמִרְאָה וְלֹא בְחִידָת, וְתִמְנַת ה' יְבִיט", ועם זאת עדיין רב הדמיון בין שני מושיעיהם של ישראל מגלותם הארוכה, חרף ההבדלים העצומים ביניהם.

והדימיון אכן מפתיע: שניהם החלו את חייהם הרחק מעם ישראל, על ברכי תרבות ניכר, רוויית משטמה לעם ישראל, ולא ידעו דבר על סבלותיו של עמם. משה רבנו גדל כנסיך מצרים בארמון פרעה, ולמד שם את כל גינוני המלכות וכל סגנונות עבודת הכוכבים והמזלות; וכך גם הרצל שהחל חייו בסביבה מתבוללת בתוך התרבות האירופית המשכילית.

5 < הלאה. שניהם נתפסו לרעיון הגאולי, מתוך דאגה לאחיהם הנדכאים, עם עבדים ומזי רעב. משה הבין זאת כשראה איש מצרי מכה בשנאתו איש עברי, ואילו הרצל התעורר לצרת עמו כשעקב בחרדה אחרי משפט דרייפוס ושמע זעקות ההמון 'מוות ליהודים'. שניהם הבינו שאין פתרון ל'בעיה היהודית', אלא בארץ ישראל.

שניהם השתדלו אצל מנהיגי המעצמות,

1 < אתמול, י' באייר לפני 161 שנה, בא לאוויר העולם, בבודפשט שבקיסרות האוסטרו-הונגרית, בן בכור ליעקב וז'אנט הרצל, ושמו בנימין זאב. הוריו לא היו שומרי מצוות, כמנהג רבים מיהודי מרכז אירופה באותה עת, אך גם לא ניתקו עצמם משורשיהם היהודים: ביקרו בחגים בבית הכנסת, הדליקו נרות שבת וקידשו על היתן, אך לכלל תרי"ג מצוות לא הגיעו. את זיקתם לעם ישראל ביטאו גם בשיגורו של בנם לבית ספר יהודי, בטקס בר המצווה שערכו לו ובמסגרתו הטמיעו במוחו את חובתו להיות יהודי גאה בעמו ובמורשתו.

חלפו ימים רבים והבן שחזר מהאוניברסיטה עם תואר שלישי במשפטים, חש את משק כנפי ההשגחה העליונה, שהועידה אותו להוציא את אחיו הנדכאים מן הגלות בת האלפיים ולהביאם מחדש אל הארץ המובטחת. הוא סיפר שכשכתב את ספרו 'מדינת היהודים', חש מעל לראשו רחש משק כנפיים ודימה בנפשו שמעליו דולקת מנורת שבעת הקנים.

2 < דמיון רב קיים בין דמותו של הרצל לדמותו של משה רבינו עליו השלום, אף שביניהם חוצצות כ-3,200 שנה. על שניהם הטילה ההשגחה משימה זהה, שחלק ניכר מן העם בו לה. במצרים נאחזו כ-80% מן העם בסיר הבשר המצרי ("וְחַמְשִׁים עָלוּ" - חז"ל: רק אחד מחמישה), וגם בגלות החל הזה התאהבו בארצות גלותם חלק ניכר מהיהודים - בונדיסטים, קומוניסטים, טריטוריאליסטים, מרקסיסטים וגם חלק משלומי אמוני ישראל. והסוף השוֹאֵתִי היה בלתי נמנע - במצרים ובאירופה. ההיסטוריה חוזרת.

3 < הרבה יהודים יפים מעקלים כרגע את אפם, מן הסתם, מחמת 'ההשוואה המופרכת' הזו. שומו שמים! יהיו שזיעקו בזעם. חילול הקודש! איך אפשר בכלל להשוות?! - יתהו אותם שיטרחו להצמיד את הביטוי עפ"ל (עפרא לפומיה) לעצם 'ההשוואה הנואלת'.

צריך להבין אותם. קשה להם להשלים עם כך, שהקב"ה בחר אדם שלא מן המגזר הנכון, על מנת שישמש שליחו להושיע את ישראל. הבעיה היא שאנשים אלה ממש, ספק אם היו מקבלים את משה רבינו: גם הוא לא למד ב'חידר' הנכון. בילדותו חי בבית